

568.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 24 września 1926 r.

o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

ROZDZIAŁ I.

Nazwa, siedziba i zakres działania przedsiębiorstwa.

Art. 1. Zarząd kolejami państwowymi i majątkiem Skarbu Państwa, przeznaczonym do użytku kolei państwowych, oraz kolejami prywatnymi, znajdującymi się w zarządzie państwowym, powierza się przedsiębiorstwu państwowemu pod nazwą „Polskie Koleje Państwowe“, prowadzonemu wedle zasad handlowych z uwzględnieniem potrzeb Państwa i interesów gospodarstwa społecznego.

Art. 2. Przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe“ stanowi samoistną osobę prawną z siedzibą w st. m. Warszawie.

Art. 3. Przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe“ prowadzi eksploatację wszystkich linii kolejowych, zarządzanych dotychczas przez Ministerstwo Kolei, i w tym celu obejmuje w zarząd cały ich majątek, tak nieruchomy, jak i ruchomy wraz ze wszystkimi prawami i przynależnościami z całym istniejącym zapasem gotówki i zapasem materiałów.

Objęcie w zarząd i eksploatację pomienionych kolei nie narusza w niczem istniejących dotychczas praw własności do poszczególnych części objętego nieruchomości majątku.

Art. 4. Przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe“ przejmuje na siebie równocześnie wszelkie zobowiązania, wynikające z dotychczasowej gospodarki kolejowej, w stanie, w jakim się one będą znajdowały w chwili rozpoczęcia działalności przedsiębiorstwa, jak również wszelkie zobowiązania, ciążące na majątku kolei, oddanym w zarząd przedsiębiorstwa i ponoszone dotąd przez koleje państwowe.

Art. 5. Przedsiębiorstwu „Polskie Koleje Państwowe“ nie wolno uszczuplać objętego w zarząd i eksploatację majątku.

W szczególności nie wolno przedsiębiorstwu „Polskie Koleje Państwowe“ ani zbywać ani też obciążać nieruchomości, natomiast służy mu prawo wdzierżawiania i wynajmu nieruchomości, tudzież prawo pozbywania i wynajmu ruchomości.

Art. 6. Na potrzeby eksploatacji, uzasadnione planem finansowo-gospodarczym, zatwierdzonym przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Skarbu, może przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe” zaciągać na okres czasu nie przekraczający jednego roku krótkoterminowe pożyczki nie przewyższające w sumie 10% ogólnego dochodu eksploatacyjnego za ubiegły rok rachunkowy, które będą spłacane z bieżących dochodów przedsiębiorstwa. Ogólne zasady, na jakich pożyczki te mogą być zaciągane, ustali Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Zaciąganie pożyczek wyższych lub na dłuższy okres czasu może nastąpić na podstawie osobnej ustawy.

Art. 7. Na polecenie Ministra Komunikacji przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe” obejmie w zarząd i eksploatację nowowybudowane linie kolei państwowych lub też prywatnych, nie znajdujących się dotychczas w zarządzie państwowym, jak również wyłączy ze swego zarządu i eksploatacji linie kolejowe, przez Ministra Komunikacji wskazane.

Art. 8. Przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe” będzie wolne od obowiązku opłacania jakichkolwiek podatków i danin publicznych na rzecz Skarbu Państwa lub też na rzecz poszczególnych związków samorządowych.

Art. 9. Zwierzchni nadzór nad zarządem kolei powierzonych przedsiębiorstwu „Polskie Koleje Państwowe” wykonywa Minister Komunikacji przez podległe mu Ministerstwo Komunikacji. Ministrowi Komunikacji zastrzeżone zostają oprócz spraw wskazanych w poszczególnych artykułach niniejszego rozporządzenia jeszcze sprawy następujące:

- 1) sprawy, wynikające ze stosunku do Prezydenta Rzeczypospolitej, Ciał Ustawodawczych, Prezesa Rady Ministrów i Ministrów;
- 2) sprawy projektów ustaw i rozporządzeń, ogłaszanych w Dzienniku Ustaw i wniosków na Radę Ministrów;
- 3) sprawy umów międzynarodowych;
- 4) ustalanie taryf dla przewozu osób, bagażu i ładunków, ulg taryfowych i przepisów przewozowych w trybie określonym art. 4 p. 8 i 9 ustawy z dnia 12 czerwca 1924 r. o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 580);
- 5) sprawy dyscyplinarne osób, mianowanych przez Ministra Komunikacji;
- 6) inne sprawy ustalone w regulaminie Generalnej Dyrekcji „Polskich Kolei Państwowych” zatwierdzonym przez Ministra Komunikacji.

ROZDZIAŁ II.

Zasady prowadzenia przedsiębiorstwa.

Art. 10. Przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe” pokrywa wszelkie swoje wydatki z własnych dochodów i funduszy i prowadzi swą gospo-

darę na podstawie rocznych budżetów i planów finansowo-gospodarczych, zatwierdzanych przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Przy wykonaniu budżetu zwyczajnego w razie konieczności lub w celu osiągnięcia lepszych wyników gospodarki przedsiębiorstwa Generalnemu Dyrektorowi przysługuje prawo przekraczania poszczególnych kredytów, z wyjątkiem kredytów na wydatki osobowe, określone stałymi etatami, o ile takowe przekroczenia nie zmniejszą przewidzianego budżetem czystego zysku. Poza tem Generalny Dyrektor będzie obowiązany przedstawić w rocznym sprawozdaniu wyjaśnienia, uzasadniające dokonane przekroczenia.

Przedsiębiorstwo sporządza bilans otwarcia, a z końcem każdego roku rachunkowego bilanse, podlegające zatwierdzeniu przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Do budżetu państwowego włącza się tylko czysty zysk lub niedobór przedsiębiorstwa z poprzedniego okresu bilansowego przedsiębiorstwa.

Rok budżetowy przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” określi rozporządzenie Ministra Komunikacji, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 11. Wszystkie świadczenia przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” czynione w interesie Państwa na rzecz jego poszczególnych organów lub innych państwowych przedsiębiorstw winny być odpowiednio opłacane, zaś wszelkie ulgi w taryfach i opłatach przewozowych mogą być przyznawane tylko w granicach opłacalności przedsiębiorstwa.

Świadczenia przedsiębiorstwa na cele wojskowe reguluje osobne rozporządzenie Ministra Komunikacji, wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Spraw Wojskowych, zaś ulgi w taryfach osobowych dla funkcjonariuszów państwowych — rozporządzenie Ministra Komunikacji, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 12. Przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe” posiada następujące specjalne fundusze:

- a) zapasowy,
- b) meljoracyjny,
- c) inwestycyjny.

Prócz tego mogą być utworzone na podstawie zarządzeń Ministra Komunikacji, wydanych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, inne jeszcze specjalne fundusze.

Art. 13. Fundusz zapasowy przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” powstaje z odliczenia 1/2% od ogólnego dochodu eksploatacyjnego i nie powinien przekraczać 500 zł. na jeden kilometr eksploatacyjnej długości linii toru normalnego. O ile fundusz kwotę tę osiągnie, wstrzymuje się dalsze odliczanie wyżej podanego procentu aż do czasu, gdy fundusz zejdzie poniżej wskazanej normy. Fundusz

zapasowy służy wyłącznie na pokrycie nieprzewidzianych strat tudzież wydatków powstałych wskutek działania sił żywiołowych i nadzwyczajnych wypadków. Fundusz ten należy lokować w sposób wskazany przez Ministra Skarbu.

Art. 14. Fundusz meljoracyjny powstaje przez odliczanie 2% od ogólnego dochodu eksploatacyjnego i służy do uzupełnienia wydatków eksploatacyjnych przy zmianie części składowych kolei (budowl., taboru, szyn, podkładów i t. p.), o ile zmiana ta połączona jest z ulepszeniem, zwiększającym wartość kolei, jak również przy nowych urządzeniach nie wchodzących w zakres kapitałnych inwestycji, lecz służących do polepszenia warunków eksploatacyjnych.

Wykaz wydatków meljoracyjnych, których suma nie powinna przekraczać projektowanego w preliminarzu obliczenia, zatwierdza Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Wartość urządzeń, wykonanych z funduszu meljoracyjnego, należy wykazać w bilansie jako zwiększenie majątku Skarbu Państwa.

Art. 15. Fundusz inwestycyjny tworzy się z zaciągniętych przez przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe” długoterminowych pożyczek lub z dotacji udzielanych przez Skarb Państwa.

Dotacje te podlegają oprocentowaniu, a spłacane będą z dochodów przedsiębiorstwa.

Sposób zaciągania, oprocentowania i spłaty długoterminowych pożyczek inwestycyjnych określi każdorazowo ustawa, upoważniająca przedsiębiorstwo do zaciągnięcia pożyczki.

Fundusz inwestycyjny służy wyłącznie na cele takiego rozszerzenia przedsiębiorstwa, które zwiększa majątek kolei, jak budowa nowych torów, nowych budynków, kupno nowego taboru, rozszerzenie istniejących już urządzeń, a także na kapitalną ich przebudowę.

Wartość urządzeń wykonanych z funduszu inwestycyjnego wykazuje się w bilansie przedsiębiorstwa jako zwiększenie majątku Skarbu Państwa.

Art. 16. Czysty zysk przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” stanowi różnica, powstała po potrąceniu z ogólnego dochodu eksploatacyjnego:

- a) wszystkich wydatków eksploatacyjnych;
- b) procentów i amortyzacji pożyczek lub dotacji na fundusz inwestycyjny, tudzież zobowiązań, obciążających majątek Skarbu Państwa, oddany w zarząd przedsiębiorstwu „Polskie Koleje Państwowe”;
- c) opłat z tytułu eksploatacji linii kolejowych, nie będących własnością Skarbu Państwa;
- d) potrąceń i dopłat na specjalne fundusze (art. 13, 14 i 15);
- e) spłat na rzecz Skarbu Państwa, stanowiących oprocentowanie pierwotnego majątku

Skarbu Państwa, powierzonego w zarząd przedsiębiorstwu „Polskie Koleje Państwowe” (art. 1), ustalanych każdorocznie przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

ROZDZIAŁ III.

Ustrój przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”.

Art. 17. Organami przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” są: Generalna Dyrekcja, Dyrekcje Okręgowe, tudzież podległe im urzędy i jednostki administracyjne.

Art. 18. Na czele Generalnej Dyrekcji stoi Generalny Dyrektor powołany na wniosek Ministra Komunikacji przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Jest on przełożonym wszystkich pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”, reprezentuje przedsiębiorstwo na zewnątrz, kieruje samodzielnie eksploatacją i zarządem, rozstrzyga wszystkie ważniejsze sprawy, sporządza roczne budżety, plany finansowo-gospodarcze i bilanse, realizuje wszystkie tok krótko — jak i długoterminowe pożyczki i czuwa nad sprawnym i celowym działaniem przedsiębiorstwa.

Generalny Dyrektor odpowiada za swą działalność tudzież za działalność wszystkich organów przedsiębiorstwa wobec Ministra Komunikacji.

Do pomocy otrzymuje Generalny Dyrektor zastępcę powołanego na wniosek własny przez Ministra Komunikacji.

Art. 19. Organizację Generalnej Dyrekcji zgodną z budżetem oraz szczegółowy podział czynności ustali osobny regulamin, zatwierdzony na wniosek Generalnego Dyrektora przez Ministra Komunikacji.

Art. 20. Dyrekcje Okręgowe sprawują w swych okręgach bezpośredni zarząd kolejami pod zwierzchniem kierownictwem Generalnego Dyrektora.

Ilość, granice i siedziby Dyrekcji Okręgowych ustala Minister Komunikacji na wniosek Generalnego Dyrektora.

Art. 21. Na czele Dyrekcji Okręgowej stoi Dyrektor mianowany lub zatwierdzony na wniosek Generalnego Dyrektora przez Ministra Komunikacji.

Organizację Dyrekcji Okręgowych i podległych tym dyrekcjom organów ustali regulamin zatwierdzony na wniosek Generalnego Dyrektora przez Ministra Komunikacji.

Art. 22. Generalny Dyrektor przedstawia Ministrowi Komunikacji sprawozdanie ustalone w regulaminie Generalnej Dyrekcji oraz:

- a) roczne sprawozdania i bilanse wraz z rachunkami zysków i strat nie później, jak sześć miesięcy po upływie roku sprawozdawczego,
- b) budżet i plan finansowo-gospodarczy nie później jak na cztery miesiące przed rozpoczęciem odnośnego roku rachunkowego.

Minister Komunikacji zawiadamia Generalnego Dyrektora po porozumieniu z Ministrem Skarbu o swem rozstrzygnięciu w sprawie zatwierdzenia bilansów i sprawozdań rocznych w ciągu 12 miesięcy po upływie roku sprawozdawczego, zaś w sprawie zatwierdzania budżetu i planu finansowo-gospodarczego na miesiąc przed rozpoczęciem roku rachunkowego.

Art. 23. Osobna instrukcja wydana przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli w porozumieniu z Ministrem Komunikacji i Ministrem Skarbu określi sposób i terminy wykonywania kontroli.

Wyniki poszczególnych rewizyj Najwyższej Izby Kontroli niezwłocznie po ich zakończeniu powinny być komunikowane Generalnemu Dyrektorowi.

Rewizja rocznych sprawozdań powinna być zamknięta w ciągu 10 miesięcy po zakończeniu roku sprawozdawczego i wyniki takowej przedstawione Prezydentowi Rzeczypospolitej i Izbowi Ustawodawczym oraz przesłane Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Komunikacji, Ministrowi Skarbu i Generalnemu Dyrektorowi.

Art. 24. Zastępstwo sądowe w sprawach dotyczących praw i interesów majątkowych przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” należy do zakresu działania Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 25. Urzędnicy państwowi, pozostający dotychczas w służbie kolejowej i pracownicy kolei państwowych, przechodzą do służby w przedsiębiorstwie „Polskie Koleje Państwowe”.

Przeniesienie poszczególnych urzędników Ministerstwa Kolei do służby w przedsiębiorstwie „Polskie Koleje Państwowe” zostanie dokonane przez Ministra Komunikacji.

Art. 26. Stosunek służbowy pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” ustali rozporządzenie Rady Ministrów. Do czasu wejścia w życie tego rozporządzenia będą stosowane względem tych pracowników obowiązujące dotychczas przepisy.

Minister Komunikacji może powoływać w porozumieniu z Ministrem Skarbu wybitnych specjalistów na podstawie osobnych umów.

Art. 27. Normy wynagrodzenia pracowników w przedsiębiorstwie „Polskie Koleje Państwowe” ustali rozporządzenie Rady Ministrów. Do czasu wydania tego rozporządzenia będą stosowane obecnie obowiązujące przepisy względem personelu z wyjątkiem osób powołanych na podstawie specjalnych umów, wskazanych w art. 26 ustęp 2 niniejszego rozporządzenia.

Art. 28. Rozporządzenie Rady Ministrów ustali uprawnienia emerytalne pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” i ich rodzin przy przestrzeganiu zasady nieukracania praw dotychczas nabytych.

Art. 29. Rozporządzenie Rady Ministrów ustali prawo pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” do odszkodowania z powodu niezdolności zarobkowania lub śmierci, spowodowanych nieszczęśliwymi wypadkami przy pełnieniu służby.

Art. 30. Do dnia wejścia w życie rozporządzeń przewidzianych w art. 28 i 29 niniejszego rozporządzenia zachowują moc obowiązującą przepisy prawne normujące dotychczas uprawnienia emerytalne tudzież prawa do odszkodowania z powodu nieszczęśliwych wypadków.

Art. 31. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Skarbu, a o ile chodzi o postanowienia art. 28, 29 i 30 Ministrowi Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 32. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z nim przepisy prawne.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Młodzianowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Skarbu: *C. Klarner*

Minister Sprawiedliwości: *W. Makowski*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego: *A. Sujkowski*

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
Dr. A. Raczyński

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *W. Broniewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej:
Dr. Jurkiewicz

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*